

Térey János

Kígyó-Béka

Ugyan mit tett le az asztalra,
mit játszott a kezére az a férfi?
Makulátlan vásznakat.
A szálakat végzetesen összekuszálta
a meg nem gondolt gondolat,
öltésenként halmozta hibát hibára,
munkásságok koronája lett a Fércmű.

Keressük meg a legkisebb közös többszöröst,
amelyik egymáshoz rendelt benneteket!
Firtassuk, mi volt a neve a köteléknek.
Például az, hogy skandallumok egymásutánja.
A történet mindig botránnyaitokban csúcsosodott ki.
Téli délután a giccsestő lakásán.
Podmaniczky utca.
Az esti gyorssal érkezik
a helyszínre a pasid,
a fehér porral megpakolt vonaton.
Rátapad a csengőre, ajtót
nyit neki a tagbaszakadt olasz.
Leületi a kanapéra, csatakos fűrtjeit
tapogatja, édességgel ktnálja a giccsestő
(íngé alól kikandikál duzzadó mellkasa).
Emberednek is gyúrnia kéne,
veszélyesen él az istenadta,
biztassuk legalább margiszigeti körökre!
Követelődik: nem festheti le
meztelenül a modelljét a giccsestő;
ő neked se inged, se gatyád,
valami efféléit hajtogatsz olaszul.

A legkisebb közös többszörös?
Vajon mi volt. Bizalmat
szavazatok egymásnak –
kizárólag az ágyban?
A gyűrött nyoszolya
mint tárgyalási alap?
Egyetlen életjel
mostanában: a köszönőviszony,
a diplomácia, de annak is
a kiherélt változata.
Az a másik nem tart igényt
sem az alamizsnára, sem a morzsáira.

Mátyásföld

Ismerjük egymást valahonnan?
Kandallós délutánok fogják idézni:
kertváros földközben.
Szemében landolnak
a kifacsart citromok,
akárcsak a kamaszkori naplód,
a múltnak ez a papírmasé maradványa.
Beszámoló a csikóéveidről.
Nem akármilyen kancacsikó.
Tudtál élni, ragyogó
voltál a promiszkiutásban.
Hogy vagy mindig?
Újabb erényed a képesség:
amellyel tisztára mosod az emlékezedet.
Fáradt és okafogyott ügyletek,
a legutolsó: mindig a legfekélyesebb.
Írmagját is kiirtani,
nyugalmas érdeklében.
Telefonban mondatik ki a kategorikus nem,
lefutottatok az elégséges számú kört.
Süllyesztőbe száműzött
háztartási hulladékok,
megannyi nedvdús,
kemény héjú citrom.

Podmaniczky Szilárd

törtfehéren- törtfeketén

Németh Gábornak

Álmomban láttam egy szép ikergarázt
harminc négyzetméteren állt az alja
A fehérre meszelt falakat
és sarkok törték árnyalatra
Az iker egyik felében
éléskamrát rendeztek be
Lógott a kolbász egy rúdról
befőttek dudorodtak a polcokon
Az iker másik felében
állt az én autóm a törtfehér Skoda
Az egyik ablakát lehúzza láttam
hogy szellőzőn benne a levegő
A garázt bukóajtó zárta végül
a fejemet könnyen beverhettem bele
De ezt az álmat még reggel se hagytam abba
le akartam menni a kocsiba reggelizni
És csak az üres utcán sajnáltam aztán
hogy ilyen álmokkal együtt kellett megszületemi

A gyalog az nem lehet itt,
mert mattot kap a király,
mondja Tata és visszatesse-
keli Unoka kopott fejű pa-
rasztját néhány mezővel.
Előredőlők a kíváncsi csend-
ben: megnézni nem ködösít-
e az öreg. De nem, tényleg.
A Ban Gay szagú bácsi balo-
mon ekkor kezd baljós ne-
szezésbe, fészkelődik, he-
lyezkedni próbál, menteni,
ami menthető, szemüvegét
orrára tolva kinyomozni:
honnán hová penderült
vissza a gyalog. Nem ve-
szem észre, gondolom, fi-
gyelni kell, én ugyan nem
segítek, segítsen akinek hat
anyja van, én hazafelé tar-
tok, ilyenkor így megy: fá-
radt vagyok és elhasznált,
megvisel a Főváros, a há-
romnapos alsógatya, a nap
meg a legjobbak, illendően
vasárnap délutáni formájával
tűz befelé a kupéba. Hát
nem, nem segítek, izzad-
junk, legyen irgalmatlan mű-
bórszag. Szőke, rókaképzű fiú
bámul az ablakon befelé, né-
zi, hogy mozgolódnak a bá-
búk, figyeli a figurák életét,
összelehel a üveget. Miért
nézel oda, kérdezi Tata, az a
fiú néz, feleli Unoka és lát-
ványosan szenved. Nagyon
szereti Tatát, az ilyen tatákat
csak szeretni lehet: fehér
ingjükből, bordó mellényük-
ből, bordó nadrágjukból.
Kérsz ilyet, kérdezi Tata, és
elővesz egy csomag ropit.
Unoka kér, három szálig jut,
szerintem hagyj abba, hatá-
rozd el Tata és visszacsús-
tatja a zacskót a táskába.
Elégedetlen a szétszórtság-
gal, megtanítja a királycselt.
Legelőször felszabadítjuk a
védelmet, magyarázza, így,
kérdezi Unoka. Ügyes, de ez
nem matt, szőgezi le Tata.
Meg tudod ezt egyedül is
csinálni, kérdezi aztán. Unoka
felnezi. Apja fia, Tata
anyai nagyapa: szembeül
egymással a két idegen csalá-
d. Jövőre indul az korcsop-
ortos bajnokságon, apuka

meg gondoskodik róla, hogy
megnyerd.
Hallgatunk. A Ban Gay
szagú öreg hortyog, szaga
hol gyengül, hol meg erősö-
dik. A rókaképzű fiú sehol.
Egy prospektusba csoma-
golt füzet ágaskodik kifelé
Tata varázstáskájából, a sza-
tyor ölében nyugszik, mint
valami jó fajta öleb. Kora
hús, vagy harminc év körül
lehet, megbecsült, bokszos,
öreg darab. Egyszer a vilá-
gos, egyszer a sötét, szőgezi
le Tata. Elhagyjuk Nagykö-
röst, Tata előveszi a mákos-
kalácsot. Szomjas vagyok,
nyőszörög Unoka, nem baj,
feleli Tata, nincs üdítő, ki-
bont egy szendvicset, de
Unoka csak fanyalog. Ott
egy lokátor, kiált föl hirtelen
a fiú. Tata frissen borotvált
arcán átsuhannak a háborús
évek borzalmi, magyarázni
kezd, hogy mi az a lokátor,
és hogy amit ott láttak, az
nem az volt. Nem akarsz en-

Greco Krisztián

Korcsoportos bajnokság



Philips Koninck: Széles táj, rom mellett vezető úttal

ni, morog, és kitisztul arcán
a megereszkedett arcbőr.
Visszateszi táskájába az óri-
áskiflit, dobozát vesz elő,
benne epret, hozzá alufóliá-
ba csomagolt kis műanyag-
kanalat. Minden mozdulat-
ban talál kivetnivalót: ne
úgy tartsd a kanalat, aggá-
lyoskodik, ragacsos lesz a
mandzsetád. Unoka arcán
látszik, nem tudja, mi az a
mandzsetta, de finom az
eper, jó cukros.

Megmutassam még egy-
szer, kérdezi Tata. Mutasd,
nyögi Unoka és hátravágja
magát az ülésen. De nem is
ide nézel, fortlyog amaz,
kor meg minek mutassam?
De odanézek, feleli Unoka
és nem odanézi. Fehér csikó
nem engedi a királyt, ma-
gyarázza Tata, lehet az is,
biccent, ahogy Unoka ar-
rébb rakja a csikót. De ak-
kor mi jön? Ez most nem
volt klassz! Mutasd meg
mégint, mondja. A vonat el-

indul, baromfibolt – műve-
lődési ház közös épülete
előtt haladunk: Kecskemét.
A futó áldozat, a vezér ál-
dozat, és matt a király!
De nézd csak, mindez
csak akkor lehetséges, ha a
király a másik oldalról véde-
kezik, merül bele Tata. Unoka
látja, hogy az ellenség
beépült az állásaiba. Leszegi
a fejét: nagyapján régi, de
jól karbantartott szanda. Tata
fekete, Unoka fehér, mi is
lehetne más a felállítás, gon-
dolom. Japán barátom erre
azt mondaná: azért, mert az
öregék olyanok, mint a le-
nyugodott tó. Alul az iszap a
test öregsége, felül a tiszta
víz a bölcsesség. Kétszer lép
a sötét, vagy háromszor,
kérdezi Tata, tegyem el,
ugye? Mutass még valamit,
kéri a fiú. Tata kecses moz-
dulatokkal felrakja az állást,
balkezével mindvégig tá-
maszkodik. Gondosan fésült
haja orrára fittyen. Ha ezt a

és játékoság, a derűvel fű-
szerezett erotika, mint a tra-
gikum. E kötetben szép
számmal találhatunk remek
komikus jeleneteket is, jófűzű
parszttörténetektől szegedi
adomák megjelentésén át az
olyan kacagató, tragikomika-
kumba hajló esetekig, ami a
Lépesmész tornával című no-
vella főhősével történik (ke-
let-európai abszurd az „ide-
iglenesen hazánkban tartó-
zkodás” idejéből...), ki az
imádott nő (vél) szállodai
szobájába vakmerően be-
mászván, a hotel díszvendé-
gét, a szovjet repülőbarnok-
ot találja az ágyban, – s
most hogy magyarázza ki a
„gorilláknak” a „málenkij
randevűt”? Felhőtlenebb
nevetésre ingerel a *Fapados
vakbél* című, műfaját tekint-
ve talán egészségügyi grosz-
teszknak nevezhető elbeszél-
lés, s derűsek, szórakoztatók
a kötetzáró útleírások is.

Németh András amatőrfil-
mes korszaka nem múlt el
nyomtalanul: főntebb már
utaltunk rá, hogy e filmes
technikák termékenyítőleg
hatottak stílusára, műveiben
tettenthető ezek hatásos al-
kalmazása. De jelen van, ter-
mészetesen, orvosi énje is e
novelláskötetben. Egyik írói
erénye a tömörség: tud kevés
szóval sokat mondani, s
olyan tudatos keresi meg a
pontosan odaillő, legkifeje-
zőbb szavakat, mint egy di-
agnózis megfogalmazásakor
vagy egy zárójelentés meg-
írásakor. Ettől olyan érdekes,
vonzó és egyedi ez az epikai
világ.
(Németh András: *A kopott
nyaklanc, Bába és Társa Ki-
adó, 1998.*)

Simai Mihály

Balsorsok - premier planban

galom fejezi ki leginkább a
Németh András-i világlátást
és -látatást. Indul a történet
a XX. századi magyar valósá-
gából, rendszerint mélyről,
a kisemberi létállapot szin-
tjéről, hogy aztán a válságok
sorozatán át, a veszteségek
stációját a végső kifosztottsá-
gig végigjárva megláthatjuk
az embert, ki megpróbál Em-
ber maradni az embertelen-
ségben is. Hogy antihősök-e
szerzőnk hősei, ezt az olvasó
hivatott eldönteni. Tény,
hogy legyőzettek, mindent
elveszítettek, el lehet venni
tőlük mindent, ami érték,
ami szép és jó. Csak egyet
nem adnak oda a sötét tartal-
maknak: az emberi tartásu-
kat. Lelkük törhetetlen.

S ez az, amit az író fon-
tosnak tart, premier planba
emel, kimerevít, amit a fil-
mes látás- és szerkesztés-
mód, a briliáns vágástechni-
ka alkalmazásával élesen
megvilágít: a történelem
csapdájában vergődő emberi
lény... A lét-nemlélet határán
vívódó lélek... A démoni
örülettel szembeszegülő,
anyagbázárt angyal...

novellafüzérét olvasva (a
Balsorsok cím egyenes utalás
a Himnusz 5. sorára), eljátsz-
hatunk a gondolattal: igazá-
ságnak nem egyetlen nagyre-
gény fejezetei sorakoznak-e
itt, külön novellákká tagolva.
A négy elbeszélésből min-
denesetre jól kiérezhető egy
rejtett, mélyszerkezeti össze-
függés, s éppúgy a valóság-
válság-vesztes(s)ég motív-
umrendszerében mozognak
jobborsora érdemes szereplői.
Köztük *A kapott nyaklanc*
szerelmespárja: itt egy kivi-
rázói szerelem rítusainak lí-
rai megjelenítésével szinte
elandalít bennünket az író,
hogy aztán annál drámaibb
legyen a hatalom valóságával
– '57 decemberében va-
gyunk! – való ütközés: az or-
vosvölégényt elviszik a pu-
fajkások (sohasem tudjuk
meg, miért...). Hasonlókép-
pen az *Az öt verés* minden
vert helyzetből fölkelő konok
magyarja, a *Bűnös név* Wol-
ford Ilonája vagy a *Réztme-
res* kalap csendőrmestere is
egy-egy szereplője lehetne a
fent említett nagyregénynek.
Aminthogy az el- és meghur-
colás, az orosz láger és a ma-
gyar börtön így válik XX.
századi magyar – s közép-eu-
rópai – létszimbólummá.

Egyébként akár a második
ciklus nyitánya, az Egyetlen
Fidelio is zárhatta volna a
Balsorsok-at, – ennél szebb,
megindítóbb méltatást aligha
írtak operabemutatóról. Mű
és történelem találkozásának

nagy pillanata volt: az idő-
pont 1957. április 13., s a
szegedi színházban ezt az
egyáltalán nem néma tünte-
tést maga a szovjet várospa-
rancsnok is végignézi:

„A ragyogó fehér ruhában
és fehér zászlóval érkező fel-
szabadító Fernando minisz-
tert a közönség éppen olyan
lelkességgel ünnepelte, mint
a színpadon a bilincsektől
megszabadult rabok, és az
immár szabad nép.

A városparancsnok és
sleppje némán igyekezett a
színészbejáró felé, hogy a
közönséggel ne keveredje-
nek. A város urai féltek a
magas vendég szemrehányá-
sától, hogy az ő engedélyük-
kel egy valóságos „ellenfor-
radalmi tüntetés zajlott le a
színházban...”
Mármost a recenzensnek,
ki az életmű – eddigi – fő
vonalat próbálta kitapintani
öt kötetből, mindjárt men-
tekeznie is kell: ne hogy arra
gondoljon bárki, hogy Né-
methnél csak a komor háttér,
csak a sötét színék... Sőt, a
legkomorabb részeken is
főlfölvillan egy-egy rem-
nysugár, egy-egy táborítu-
ze gyúl a szeretetnek a gyű-
lölség pusztáiban, – mint az
egyik korábbi hadifogoly-
történetében az az első hívó-
rág a nagy orosz hősivatag
közepén (*Szirmok a hó fö-
lön*). Írói alkatahoz érezhető-
leg közelebb áll a szépség és
természetesség, az emberség
és jóság, a könnyed líraiság